

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

## موضوع: تأثیر محبت در استحکام خانواده

سیده لیلی شجاعی\*

### چکیده

خانه علاوه بر قانون، سرسختانه محتاج مهر و محبت است و هیچ کس بدون محبت، قادر به اداره مناسب و مطلوب زندگی نیست اساساً اجبار و اکراه و زورگویی در هیچ کاری نتیجه نمی دهد و تسلیم بدون محبت، امری موقتی است و حتماً روزی نتیجه عکس می دهد. وقتی محبت و علاقه قلبی در مهم ترین موضوع زندگی بشر که همان انتخاب دین است، چنین جایگاه برجسته ای دارد معلوم است که اداره مطلوب یک کشور یا اداره مناسب زندگی بدون محبت و بدون علاقه قلبی اعضای آن کشور یا خانواده غیر ممکن است.

کلید واژه: حُب، دام محبت، اظهار محبت و دوستی، نشاط خانوادگی، ایجاد آرامش روانی، آثار خوش خویی

---

\* طلبه سطح دو حوزه علمیه حضرت رقیه برازجان سال پنجم پاره وقت

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَنُ وُدًّا

قطعاً کسانی که ایمان آورده و کارهای شایسته انجام داده اند ، به زودی خدای رحمان برای آنان (در دل ها) محبتی قرار خواهد داد . (مریم ، ۹۶)

دفتر زندگی با کلمه عشق و مهرورزی آغاز شد و جلوه های گوناگون جمال و کمال در کل هستی پدید آمد. انسانها هم که جزئی از نظام کلی هستی هستند با عشق متولد می شدند با دلدادگی به تلاش و کوشش می پردازند و در آخرین لحظات زندگی سرشار و لبریز از عشق و دلدادگی چون حبابها و اقیانوس هستی و ابدیت می پیوندند. پس آغاز و سرانجام زندگی و هستی از مهر و محبت آکنده است.

سفارشات اسلام در خصوص خانواده بر مبنای مهربانی و خوش رفتاری پدر، مادر و فرزندان و بستگان و خویشان با یکدیگر و تاکید بر رعایت حقوق متقابل افراد خانواده دارد. یقیناً در هر تشکیلات و سازمانی که این دو اصل مهم یعنی رابطه همراه با مهرورزی و مهربانی و رعایت حقوق یکدیگر حاکم باشد، تشکیلاتی مستحکم و پا برجا خواهد بود و صفا و صمیمیت بر آن حاکم خواهد گردید. بنابراین اگر می خواهیم محبت و مهرورزی بر خانواده های ما حاکم شود لازم است ابتدا افراد به وظایف و حقوق خود و سایر افراد خانواده آگاه گردند.

پایبندی به اصول و انجام تکالیف مذهبی و توکل نمودن به خدا و پیروی از سیره معصومین و بزرگان دین، نظم و انضباط و شناخت حدود و وظایف هر یک از اعضاء خانواده ، پرهیز از افراط و تفریط در هزینه های زندگی،

صداقت و اعتماد داشتن به یکدیگر، امانتداری و رعایت موازین اخلاقی و پرهیز از مفاسد و امور مبتذل باعث استحکام بنیاد خانواده می شوند.

این بحث که پیرامون تدثیر محبت در استحکام خانواده است حول چند محور اصلی است که عبارتند از :

۱. اظهار محبت و دوستی

۲. ایجاد آرامش روانی

۳. نقاش اخلاق در سلامت خانواده

۴. رحم و مهربانی کردن بر یکدیگر

## حُب

محبت، اراده کردن و خواستن آن چیزی است که فکر یا گمان می کنی خیر و خوبی در آن است و بر سه قسم است:

دوست داشتن برای لذت بردن، دوست داشتن برای فایده داشتن، دوست داشتن به سبب فضیلت و کمال

محبت ریشه سه معنایی دارد:

استواری در علاقه داشتن، دانه روییده شده از زراعت روییدنی، وصف کوتاهی

اصل آن أَحَبَّ (أَحَبَّ): دوست داشت؛ علاقه داشت (ماضی باب افعال) است (محمّدی، ۱۳۹۲، ص ۶۱)

## نقش اخلاق در سلامت خانواده

اخلاق در زندگی و تداوم آن نقش بسزایی دارد و بسیاری از اختلافات و جدایی ها بر اثر زیر پا گذاشتن اصول اخلاقی شکل می گیرد. نقش مسائل اخلاقی در جوامع بشری تا آنجا مهم است که حضرت علی (ع) فرمودند. اگر حتی خوف معاد و بهشت و جهنم هم نبود، باز هم بجا بود که مردم به مسائل اخلاقی پای بند باشند، زیرا به مصلحت انسان بوده و سودمند است. بسیاری از اتفاقاتی که می افتد و غم و غصه درست می- شود و هزاران بگو مگو به دنبال آن به وجود می آید و چند خانواده به هم می ریزند، گاهی ریشه آن فقط یک مسأله اخلاقی است؛

## حقیقت انس و محبت

محبت به هر چیز عبارت از حال میل و التذاذ به آن چیز است و وجود این حال نسبت به هر چیز فرع شناخت آن می باشد. شناخت یک چیز گاهی به وسیله حواس انجام می شود و گاهی با قلب، شناخت هر چه عمیق تر و لذت شدیدتر باشد محبت به آن قوی تر و عمیق تر خواهد بود.

دوستی ها و محبت ها معمولاً تابع منافع و بهره های شخصی است. فقط کسانی را دوست می داریم که سودی از آنها متوجه ما باشد، و گرنه برای دوستی معنی و مفهومی درک نمی کنیم به همین جهت بعضی تصویر کرده اند که دوستی و محبت خدا چون متضمن نفعی نیست معنی ندارد.

ولی همانطور که انسان خود و کمال و بقای خود را دوست می دارد که این دوستی فقط به خاطر ذات محبوب می باشد. یعنی ذات او خود، عین بهره محب است، بدون اینکه غیر از ذات او حظ و بهره ای عاید محب شود این همان محبت حقیقی است که می توان به آن اعتماد کرد. (شبر، ۱۳۸۲ و ص ۴۰۵)

## بخشش و محبت

آدمیزاد، بنده احسان است. به هر کس نیکی کنی، او را رام و مطیع خویش می سازی و به هر کس محبت و لطف کنی قلعه دلش را فتح کرده ای.

به قول سعدی:

بنده حلقه بگوش، ار ننوازی، برود.      لطف کن لطف، که بیگانه شود حلقه بگوش .

این تعلیم حضرت رسول(ص) است که : ای مردم!

می دانم که نمی توانید با اموالتان همه مردم را راضی کنید، ولی با چهره باز و گشاده رویی و خوش اخلاقی، می توانید.»

و سخن مولایمان حضرت امیر(ع) چنین است :

آزاد مردان، با ایثار، بنده و غلام می شوند .

البته بنده و غلام خویبها و کرامتهای اخلاقی. این هم گام دیگری در جذب دلها و ایجاد الفتها و تحکیم رابطه های عاطفی در جامعه بشری خصوصاً خانواده است. (محدثی، ۱۳۹۱، ص ۴۵)

## نتیجه گیری

۱- خوش رویی و بشاش بودن ، خود یکی از عوامل بسیار مهم ایجاد محبت است کسانی که خوش رو

هستند و چهره ای گشاده و خندان دارند، نهال محبت خود را در دل دیگران می کارند.

۲- از موارد بداخلاقی و بی محبتی می توان از دو عنوان بی احترامی و بی ادبی نام برد. اسلام به محبت

دستور می دهد و آن را بهترین سرمایه می داند.

۳- مساله احترام به شخص زن و شوهر هم در خانواده بر می گردد. آن ها در وهله اول باید خودشان

حرمت یکدیگر را حفظ نمایند به هم طعنه نزنند و ایراد نگیرند.

۴- از جمله صفاتی که به دوام دوستی، عشق، محبت و دوام زندگی کمک شایشانی می کند داشتن روحیه انصاف و بکار بردن آن در خانه می باشد.

۵- خداوند متعال انسان را که آفرید ، تداوم نسل او را در خود او قرار داد؛ و فیزیک بدن او را به گونه ای آفرید که با این هدف سازگار است و محبت را به او آموخت تا بدینوسیله استحکام و پیر برجایی خانواده را به او هدیه دهد.

۶- امام سجاد (ع) می فرماید: خداوند همسر را مایه آرامش و انس قرار داد تا انسان در کنار او آسایش یابد.

۷- نشاط و سرزندگی و محبت به خانواده ها طراوت و تازگی می بخشد و دل های آنان را به هم نزدیک کرده و تحمل مشکلات را آسان می نماید.

۸- خانواده ها باید بخشی از تعامل های خود را به شادی ها و محبت ها اختصاص دهد. باید تاکید کرد که یکی از توانمندی های مهم، ایجاد نشاط و محبت در خانواده است.

۹- پیامبر اکرم (ص) در شدت شفقت و مهربانی بر همه عائله بشری بس است که امام خمینی درباره پیامبر می فرماید: ما نیز باید از این الگوی تاریخ بشریت، رأفت و شفقت را فرا گرفته و در خانواده خود آن را اجرا کنیم.

## منابع:

۱. اسلامی، سید عباس، ۱۳۹۵، بررسی گناهان کبیره، بوستان.
۲. اردکانی، میرزا محمدعلی بن محمد حسن، ۱۳۹۲، ترجمه اصول کافی، چاپ اول، دریای معرفت.
۳. خمینی، روح الله، ۱۳۸۶، آثار امام خمینی، چاپ دوم، عروج.
۴. پسندیده، عباس، ۱۳۸۶، رضایت از زندگی، چاپ پنجم، قم، دارالحديث.
۵. -----، ۱۳۸۹، کانون مهرورزی، چاپ دوم، مرکز امور زنان و خانواده ها.
۶. حسینی، داوود، روابط سالم در خانواده، تهران، چاپ هفدهم، موسسه بوستان کتاب.
۷. رحیمی، عباس، ۱۳۹۱، خانواده موفق، چاپ سوم، قم، جمال.
۸. رحیمی، مهدی، ۱۳۹۲، مفردات قرآن، چاپ هفتم، قم، مرکز نشر هاجر.
۹. شبّر، سید عبدالله، ۱۳۸۲، اخلاق، چاپ نهم، مؤسسه انتشارات هاجر.
۱۰. طباطبایی نسب، سید محمد رضا، ۱۳۹۳، تفسیر نفیس، مؤسسه فرهنگی نورالائمه.
۱۱. جوادی آملی، عبد الله، ۱۳۸۷، تفسیر موضوعی قرآن، قم، مرکز نشر اسراء.
۱۲. -----، ۱۳۹۵، مفاتیح الحياه، قم، مرکز نشر اسراء.

۱۳. فرحزاد، حبیب الله، ۱۳۹۲، زیبای اخلاق، قم، کوثر.

۱۴. مجلسی، محمد باقر، ۱۳۸۶، حلیه المتقین، انتشارات سرور، چاپ اول، قم.

۱۵. محدثی، جواد، ۱۳۹۱، اخلاق معاشرت، چاپ سی و سوم، قم، دفتر تبلیغات اسلامی، حوزه علمیه قم.

۱۶. مکارم شیرازی، ناصر، ۱۳۸۶، تفسیر نمونه، تهران، دارالکتب الاسلامیه.

۱۷. ملک محمدی، امیر، ۱۳۵۱، راهنمای خانواده، چاپ هیجدهم، قم، شهاب الدین.